

Αναδιφώντας το χθες (193)

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης: Απολογισμός μιας δεκαετούς συνεργασίας (3)

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Συνεχίζουμε και ολοκληρώνουμε σήμερα τον απολογισμό μας για το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο της τελευταίας δεκαετίας. Μιας δεκαετίας πλούσιας σε δράσεις, που το ανέδειξε σε βασικό πυλώνα της πνευματικής ζωής της πόλης. Όμως κάνοντας κανείς απολογισμό ξεχνά

πολλά, όπως στην περίπτωση μας την ομιλία-προβολή «Γνωριμία με τα Μουσεία του νομού Ρεθύμνου» που πραγματοποιήσαμε στις 18 Μαΐου του 2013 και κατά την οποία παρουσιάσαμε περισσότερα από 50 μουσεία και μουσικές συλλογές του τόπου μας.

έργο των σχεδόν 15 βιβλίων και πολλών ακόμη ανέκδοτων. Θυμίζω ότι ο τιμηθείς είχε ιδρύσει στα Ανώγεια και Λαογραφικό Μουσείο, το «Παλιό Ανωγειανό Σπίτι».

Το 2015 κυκλοφόρησε ένα εξαιρετικό Ημερολόγιο του Μουσείου, με επιμέλεια της Αγγελικής Βλαχοπούλου. Ακολούθησε μια σειρά εκδηλώσεων παρουσίασης του έργου τριών σημαντικών Κρητών λαογράφων, που εν τέλει τίμησαν και το ίδιο το Μουσείο για την πρωτοβουλία του αυτή και την επιτυχημένη εκτέλεσή της. Η πρώτη στις 2 Απριλίου του 2017 ήταν αφιερωμένη στον Γεώργιο Σμπώκο με το πλούσιο εκδεδωμένο

παρουσιάσαμε ένα πλουσιότατο έργο σε πολύ σύντομο χρόνο, έτσι που η εκδήλωση εκείνη, που πραγματοποιήθηκε στις 29-5-2017, χρησιμοποιήθηκε ως πρότυπο και για άλλες.

Η δεύτερη εκδήλωση παρουσίασης έργου και τήρησης γι' αυτό ήταν αφιερωμένη στον Χανιώτη λαογράφο Αντώνη Πλυμάκη. Σ' αυτήν οκτώ συνολικά εισηγητές (Μ. Βαγιωνάκης, Θ. Βουρβαχάκης, Ίλ. Μοτάκη, Γ. Καλούδης, Σ. Λαμπρινός, Β. Σιμιτζής, Μ. Σκεπετζάκης, Χ. Στρατιδάκης και Κ. Τσοκάλη)

Στην εκδήλωση παρουσίασης του έργου του πανελληνίου βεληνεκούς λαογράφου Σταμάτη Αποστολάκη στις 19 Μαΐου του 2018, οι εισηγητές του έργου του έφτασαν τελικά τους δώδεκα (Μ. Ασημομήτη-Εκκεκάκη, Μ. Γοργόρα, Β. Κακατοσάκης, Ε. Λαδιά, Γ. Παπιομύτογλου, Θ.

Πελαντάκης, Α. Πλατυράχου, Χ. Στρατιδάκης, Κ. Τσοκάλη, Κ. Φουρναράκης, Μ. Φραντζεσκάκης και Β. Χαρωνίτης). Ήταν μια εξαιρετική εκδήλωση που κράτησε λιγότερο από μιάμιση ώρα. Οι πολυάριθμοι Χανιώτες που παρευρέθηκαν εντυπωσιάστηκαν τόσο από την οργάνωση όσο και από το Μουσείο καθαυτό.

Η τιμητική εκδήλωση για τον Γιώργο Εκκεκάκη τον Ιούνιο του 2017, λίγες εβδομάδες πριν από τον θάνατό του, ήρθε να συμπληρώσει εκείνη της παρουσίασης του τιμητικού τόμου «Αντιδύρημα». Παρά το ότι έγινε απολύτως εσπευσμένα, παισιώθηκε από τους Ρεθεμνιώτες και αποδείχτηκε εξόχως συγκινητική και ουσιαστική.

Η ημερίδα «Η Κρητική Διάλεκτος» πραγματοποιήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020, μετά από αναβολή εξαιτίας του κορωνοϊού. Ήγναν σ' αυτήν εξαιρετικές εισηγήσεις από τον Δημήτρη Αρχοντάκη, τον Κωστή Παπαδόκη, τον Γιώργο Σταματάκη, τον Χάρη Στρατιδάκη και την Μαρίνα Τζακώστα, οι οποίες ανεπτυγμένες περιελήφθησαν στον ομώνυμο τόμο Πρακτικών. Παράλληλα τιμήθηκε ο ομότιμος καθηγητής Γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ Χριστόφορος Χαρολαμπάκης για την συμβολή του στις κρητολογικές σπουδές.

Την ίδια οργανωτική δομή είχε και η ημερίδα «Το 1821 και το Ρέθυμνο», που πραγματοποιήθηκε στις 22 Αυγούστου 2021 στα πλαίσια της διακοσμητικής από την Επανάσταση. Οι εισηγήσεις πραγματοποιήθηκαν από τον υπόμηνημα που είχαμε καταθέσει στην πρόεδρο του Μουσείου στις 15 Νοεμβρίου 2012. Σ' αυτό μεταξύ άλλων είχαμε προτείνει τη διοργάνωση εκδηλώσεων-εργαστηρίων με τον τίτλο «Κυριακές στο Μουσείο», με θέματα όπως ο κύκλος της ελιάς, η μεταλλοτεχνία, η αγγειοπλαστική, η καλαθοπλεκτική (στη φωτογραφία η καλαθοπλέκτης Κ. Καπελώνης), τα παραδοσιακά επαγγέλματα, ο διατροφικός πολιτισμός, η υφαντική κ.ά.

ραν νέα γνώση. Στο δεύτερο μέρος της ημερίδας τιμήθηκαν τόσο ο Κρητολόγος Γιάννης Γρυντάκης, για την προσφορά του στις ιστορικές σπουδές του Ρεθύμνου, όσο και η Φαλή Βογιατζάκη από το Λύκειο των Ελληνίδων Ρεθύμνου, για την εν γένει προσφορά της στο Ρέθυμνο.

Οι περισσότερες από τις Παγκόσμιες Ημέρες Μουσείων της δεκαετίας που ανασκοπούμε γιορτάστηκαν από το Μουσείο, μερικές από τις οποίες σε συνεργασία και με άλλα ιδρύματα. Αποκορύφωμα υπήρξε η Ημέρα Μουσείων του 2019, κατά την οποία συνεργαστήκαμε τόσο με το Αρχαιολογικό όσο και με το Σχολικό Μουσείο, από κοινού και με το Β' ΚΑΠΗ Ρεθύμνου. Η Ημέρα του έτους εκείνου είχε ως θέμα της την Γραφή.

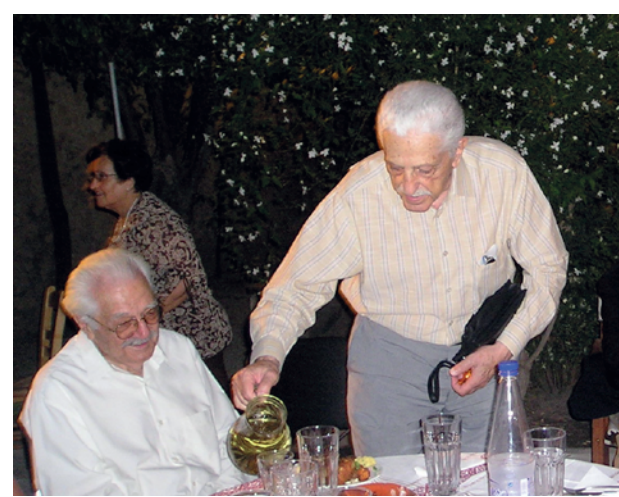

Το Μουσείο τίμησε επίσης, ως όφειλε, τους δικούς του ανθρώπους, όπως είχε κάνει παλιότερα και με τον Κώστα Ξεζάκη, και μάλιστα αυτούς εν ζωή. Ο Γιώργης Αγγελιδάκης τιμήθηκε δύο φορές και η Ροδούλα Σταθάκη-Κούμαρη μία, κατά την εκδήλωση παρουσίασης του Καταλόγου του Μουσείου. Σ' αυτήν ο υπογραφομένος είχε παρουσιάσει μια μελέτη του για το κτήριο του Μουσείου, παλιότερο μέγαρο της οικογένειας Clodio, διοικητήριο της πόλης και αργότερα κονάκι του Σελίμ Μπέη.

Αυτά πάνω κάτω μπορούσαμε να πραγματοποιήσουμε και να δρομολογήσουμε. Πολλά όμως είναι κι εκείνα που δεν καταφέραμε να υλοποιήσουμε, παρά το ότι τα είχαμε σχεδιάσει και περιγράψει στο υπόμνημα που είχαμε καταθέσει στην πρόεδρο του Μουσείου στις 15 Νοεμβρίου 2012. Σ' αυτό μεταξύ άλλων είχαμε προτείνει τη διοργάνωση εκδηλώσεων-εργαστηρίων με τον τίτλο «Κυριακές στο Μουσείο», με θέματα όπως ο κύκλος της ελιάς, η μεταλλοτεχνία, η αγγειοπλαστική, η καλαθοπλεκτική (στη φωτογραφία η καλαθοπλέκτης Κ. Καπελώνης), τα παραδοσιακά επαγγέλματα, ο διατροφικός πολιτισμός, η υφαντική κ.ά.

λύσεων-εργαστηρίων με τον τίτλο «Κυριακές στο Μουσείο», με θέματα όπως ο κύκλος της ελιάς, η μεταλλοτεχνία, η αγγειοπλαστική, η καλαθοπλεκτική (στη φωτογραφία η καλαθοπλέκτης Κ. Καπελώνης), τα παραδοσιακά επαγγέλματα, ο διατροφικός πολιτισμός, η υφαντική κ.ά.

Είχαμε προτείνει επίσης τη διοργάνωση μηνιαίων διαλέξεων από σημαντικούς πνευματικούς ανθρώπους του Ρεθύμνου, μερικοί από τους οποίους έχουν σήμερα εκδημώσει. Ιστορικά θέματα είχαμε προτείνει να αναπτύξουν οι Γιώργης Εκκεκάκης, ο Γιώργης Δρανδάκης, ο Γιώργης Αγγελιδάκης, ο Μανώλης Κούνουσας, ο Κ. Παπαδάκης, ο Π. Παρασκευάς και ο Γιάννης Παπιομύτογλου. Άλλα θέματα είχαμε προτείνει για τη Ροδούλα Σταθάκη (τα σχέδια των υφαντών), τον Κωστή Καλλέργη (παραδοσιακά λαϊκά παραμύθια), τον Βασίλη Σιμιτζή (λαογραφία πετρωμάτων και απολιθωμάτων), τον Χρήστο Λιονή (λαϊκή ιατρική) και τον υπογραφομένο (κρητικός διατροφικός πολιτισμός).

Στο ίδιο υπόμνημα είχαμε προτείνει τη δημιουργία στο Μουσείο ενός Ιστορικού Αρχείου της Πόλης του Ρεθύμνου. Αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με τη μακροπρόθεσμη προσπάθεια διεύρυνσης των υπαρχουσών συλλογών και αρχείων (εγγράφων και εικονοστασίου υλικού), με κατάθεση συλλογών και αρχείων ιδιωτών και με την συνακόλουθη συντήρηση και την ανάδειξή τους με εκθέσεις, εκδόσεις κ.λπ. Στα πλαίσια αυτά είχαμε προτείνει την απόκτηση των φωτογραφικών αρχείων του Γιώργου Εκκεκάκη και του Βασίλη Χαριτάκη. Είχαμε επίσης προτείνει τη διοργάνωση ανά έτος εκδήλωσης έκφρασης ευγνωμοσύνης προς τους δωρητές, οι οποίοι έχουν ξεπεράσει τους 160 και συνεχίζουν να αυξάνονται.

Δεν υλοποιήθηκαν επίσης οι τιμήσεις εκλεκτών Κρητών λαογράφων, όπως του Γεωργίου Αικατερινίδου, του -αείμνηστου- Πύργου Μαρκάκη και κάποιων ακόμη άλλων επιστημόνων. Για την ιστορία θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι είχαμε αποφασίσει τη διοργάνωση εκδηλώσεων γνωριμίας με το έργο και τίμησής τους γι' αυτό τριών Ρεθεμνιωτών με μεγάλη προσφορά στα γράμματα του τόπου, τίμηση που και οι τρεις αρνήθηκαν, από σεμνότητα και μόνο: του Γιάννη Παπιομύτογλου, του Αντώνη Δαφέρμου και του Μιχάλη Παπαδάκη-Δάνδολου (μετά θάνατον). Οι αναγνώστες θα μου επιτρέψουν με την ευκαιρία να ευχαριστήσω και από αυτή τη θέση τον Γιάννη Παπιομύτογλου, την είσοδο του οποίου στο Διοικητικό Συμβούλιο είχα εισηγηθεί και που κι εκείνος αποφάσισε ν' αποχωρήσει, δίνοντας τόπο σε νεότερους.

Δεν υλοποιήθηκαν επίσης οι τιμήσεις εκλεκτών Κρητών λαογράφων, όπως του Γεωργίου Αικατερινίδου, του -αείμνηστου- Πύργου Μαρκάκη και κάποιων ακόμη άλλων επιστημόνων. Για την ιστορία θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι είχαμε αποφασίσει τη διοργάνωση εκδηλώσεων γνωριμίας με το έργο και τίμησής τους γι' αυτό τριών Ρεθεμνιωτών με μεγάλη προσφορά στα γράμματα του τόπου, τίμηση που και οι τρεις αρνήθηκαν, από σεμνότητα και μόνο: του Γιάννη Παπιομύτογλου, του Αντώνη Δαφέρμου και του Μιχάλη Παπαδάκη-Δάνδολου (μετά θάνατον). Οι αναγνώστες θα μου επιτρέψουν με την ευκαιρία να ευχαριστήσω και από αυτή τη θέση τον Γιάννη Παπιομύτογλου, την είσοδο του οποίου στο Διοικητικό Συμβούλιο είχα εισηγηθεί και που κι εκείνος αποφάσισε ν' αποχωρήσει, δίνοντας τόπο σε νεότερους.

χαριστώ επίσης την Αλκμήνη που πάντοτε με συνέπεια και αγάπη ήταν παρούσα σε ό,τι χρειαζόμαστε. Χαίρομαι που παραμένεις συμμετοχός στο έργο του Μουσείου, γιατί υπολογίζω στην περαιτέρω συνεργασία μας! Με εκτίμηση και φιλία. Φαλή Βογιατζάκη».

Θα κλείσω με το ευχαριστήριο που είχε την καλοσύνη να μου αποστείλει η ρυγετική Πρόεδρος. «Αγαπητέ Χάρη, και εγώ θέλω να σε ευχαριστήσω για τη στήριξη και τη βοήθειά σου στο έργο μας όλα αυτά τα χρόνια. Οι πρωτοβουλίες και οι ιδέες σου συνετέλεσαν αποφασιστικά στη σύνδεση του Λαογραφικού Μουσείου με την κοινότητα του Ρεθύμνου. Ευχαριστώ πολύ».

Με τη σειρά μου θέλω να ευχαριστήσω στην Πρόεδρο, στην Κατερίνα Τσοκάλη που συνεχίζει και σ' όσους προστέθηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο να έχουν δημιουργικές θητείες, υλοποιώντας το δικό τους όραμα για το Μουσείο. Τα μόνα που θα ήθελα να τους ζητήσω είναι να το διατηρήσουν ενεργητικά στην πνευματική ζωή του Ρεθύμνου και να συνεχίσουν να καλλιεργούν την κουλτούρα συνεργασίας που αναπτύξαμε ανάμεσα στους φορείς και τους ανθρώπους των γραμμάτων του Ρεθύμνου.